

як процесу впровадження комплексу заходів, що забезпечують виробництво сільськогосподарської продукції із найменшим вмістом радіонуклідів, сприяють збереженню й відтворенню родючості ґрунтів, запобігають порушенню екологічної рівноваги в навколишньому середовищі шляхом розробки й впровадження екологічно безпечних технологій та екологічно спрямованих управлінських рішень. В рамках даних заходів, слід передбачити комплексне еколого-економічне обґрунтування напрямів відновлення земель, забруднених унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, а саме: заліснення земель не придатних для сільськогосподарського виробництва, вапнування ґрунтів, залуження земель. Провести картографування з позначенням значного відсотка сільськогосподарських угідь, які вже залісилися природним шляхом внаслідок тривалого їх невикористання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Булигін С.Ю. Щодо програми безпечного ведення сільськогосподарського виробництва на територіях, забруднених радіонуклідами внаслідок Чорнобильської катастрофи / С.Ю. Булигін, Б.С. Прістер, О.І. Фурдичко, О.І. Дутов // Вісник аграрної науки. – № 5. – 2012. – С. 53–57.
2. Державний земельний кадастр України (станом на 1 січня 2011 року): [збірник аналітичних матеріалів]. – К.: Державне агентство земельних ресурсів України, 2011. – 116 с.
3. Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» № 791а-ХІІ від 27.02.1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 16. – Ст. 198.
4. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2011 році: [аналітична доповідь]. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України. – 2012. – 258 с.
5. Ратошнюк Т.М. Екологічні аспекти виробництва сільськогосподарської продукції на радіаційно забруднених землях / Т.М. Ратошнюк // Економіка АПК. – 2001. – №10. – С. 43–46.
6. Розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні: [аналітична доповідь]. – К.: НІСД, 2011. – 29 с.
7. Фурдичко О.І. Пріоритетні напрями наукового забезпечення сільськогосподарського виробництва на радіоактивно забруднених територіях / О.І. Фурдичко, М.Д. Кучма, Г.П. Паньковська // Агроекологічний журнал – 2011. – № 1. – С. 21–26.

УДК 332.3

СУТНІСТЬ КОРПОРАТИЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

А.І. Крисак

кандидат економічних наук

Луцький національний технічний університет

Обґрунтовано зміст й особливості корпоратизації у процесі розвитку земельних відносин, визначено доцільність державно-приватного партнерства в підтримці компаній, що використовують земельні ресурси.

Ключові слова: *організаційно-правова форма, корпоративний сектор, концентрація капіталу, земельні ресурси, партнерство.*

Реформи 90-х років минулого століття кардинально змінили підходи до використання земель в Україні, причому вони не мають позитивного результату й сьогодні. У кризовій ситуації та післякризовий період, що переживає наша держава, необ-

хідні нові форми модернізації земельних відносин та сучасні дослідження корпоратизації і взаємодії держави та бізнесу у процесі розвитку земельних відносин, а також вивчення тенденцій інтеграції у цій сфері.

Широкому колу питань розвитку корпорацій та функціонування корпоративного сектору присвячені численні наукові роботи, зокрема таких авторів, як С.А. Алієв [2], І.В. Бурачек [3], В.М. Гець [15], Т.О. Заєць [6], Ш.І. Ібатуллін, О.В. Степанко, О.В. Сакаль [9], Е.Н. Кузьбожев [12], В. Кіндзерський [13], Л.Д. Оліфіренко [5], С.А. Румянцев [4], А.В. Сірко [8] та ін. Але теоретичні та прикладні положення не дають однозначного трактування змісту та особливостей впливу корпоративних структур на розвиток земельних відносин у вітчизняній економіці, а також характеру і взаємодії держави й бізнес-структур – на вдосконалення інституціонального середовища їх функціонування.

Метою статті є з'ясування сутності корпоратизації та державно-приватного партнерства, особливостей підтримки діяльності компаній у процесі розвитку земельних відносин.

Відповідно до Державної програми приватизації термін корпоратизація означає перетворення державного підприємства згідно з Указом Президента України № 210/93 від 15 червня 1993 року у відкрите акціонерне товариство, акції якого належать державі й засновником котрого є орган, уповноважений управляти державним майном [1].

Корпоратизація означає перетворення установи, що впроваджує проект, на акціонерне товариство, яке цілком належить державі, у тому числі створення структури управління, притаманної такому товариству. Для уникнення сумнівів вона не передбачає приватизації установи, яка реалізовує проект, тобто поняття корпоратизація та приватизація не є тотожними.

Згідно з Господарським кодексом України, корпоративне підприємство утворюється двома або більше засновниками, діє на основі об'єднання майна та підприємницької чи трудової діяльності засновників, спільного управління ними, розподілу доходів та ризиків підприємства. Таким чином, корпорація – це об'єднання капіталів, укладених багатьма власниками.

Отже, корпоратизація є складним трансформаційним процесом, який впливає на перетворення економічної сфери при залученні капіталів, інтеграції та об'єднанні підприємницьких структур, ефективній координації управління підприємствами, створенні від-

повідного інституційного середовища для соціально-економічного розвитку.

Корпоратизація національних підприємств стає вагомим чинником їхньої ринкової активності. Корпорація як організаційна система управління, зазначає А. Алієв, є однією з наймасштабніших форм інтеграції компаній шляхом об'єднання акціонерних товариств та інших фірм різних сфер діяльності з метою розробки узгодженої політики [2]. У перекладі з англійської термін корпорація має кілька значень – окрема юридична особа та велика група компаній, а в німецькій інтерпретації таку групу називають концерном.

Сучасна корпорація завдяки акціонерній формі капіталу відкриває можливості для встановлення фінансового контролю над раніше незалежними економічними суб'єктами з метою включення їх у власну сферу прийняття управлінських рішень. На основі системи участі та перехресного володіння акціями формується гнучка модель виробничих та фінансових зв'язків між підприємствами, завдяки чому можливі будь-які варіанти поєднання й диверсифікації. Саме в цьому полягає доцільність дослідження процесів формування корпоративних відносин в Україні [3].

Основними учасниками глобальної економіки стали великі інтегровані структури, які мають можливість реалізовувати масштабні інноваційні проекти, налагоджувати випуск високорентабельної продукції та її збут на світовому ринку. Володіючи значним ресурсним та інтелектуальним капіталом, сучасні корпорації стають стратегічними партнерами держави, дедалі більше займаючи лідируючі позиції в економіці. Тому сьогодні спостерігається поєднання їх інтересів, які відображає промислова політика. Корпорації як відкриті динамічні системи створюються шляхом злиття капіталів з метою координації підприємницької діяльності її членів, забезпечення захисту їх прав, представлення інтересів у різних органах та отримання прибутку [4]. Розповсюдженість корпоративних структур полягає у перевагах їх створення та функціонування, серед яких: надійність і тривалість функціонування корпорацій, що забезпечує підвищення ефективності операційної діяльності промислових підприємств; зменшення фінансового ризику в розмірі частки, яка на-

лежить акціонерам, майна підприємства; упровадження інновацій за рахунок здійснення власних наукових розробок; переваги в залученні капіталу; упровадження сучасних систем управління, що створюють конкурентні переваги [5].

Корпоративний сектор відіграє системоутворюючу роль у національній економіці, є одним з визначальних факторів економічної безпеки держави, передусім її валютної, фінансової, зовнішньоекономічної, інноваційної та бюджетної складової, а також каталізатором розвитку соціальної сфери. Слід наголосити, що в розвинених країнах світу корпоративний сектор створює 90% загального обсягу ВВП держави при частці суб'єктів не більше як 10% від загальної кількості існуючих суб'єктів господарювання. У свою чергу, корпоративний сектор в Україні є доволі молодим порівняно з багатовіковим існуванням корпорацій в Європейських державах, перші з яких з'явилися ще у XVII ст. [6, 199]. Тому необхідною умовою становлення вітчизняного корпоративного сектору є органічне поєднання інтересів і зусиль держави, суб'єктів корпоративного сегмента і суспільства.

«Загальновідомо, що успішний розвиток корпоративного сектору в Україні тісно пов'язаний з розвитком цивілізованого корпоративного управління, а вдосконалення останнього, в свою чергу, забезпечує вітчизняному та іноземному інвестору надійний захист прав власності, виробництву – ресурси для подальшого розвитку, державі – ефективне управління процесами на ринку цінних паперів», – зазначає М. Лібанов, директор департаменту аналізу, стратегії та розвитку законодавства Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку [7].

Корпоративний сектор національної економіки сформувався в результаті тривалої еволюції ринково-конкурентних відносин та має значні можливості у сфері централізації грошових засобів, виробничих ресурсів та людських здібностей, а також концентра-

ції матеріальних активів і обсягів виробництва [8, 17].

На основі вивчення статистичних матеріалів за останні роки є можливість узагальнено оцінити динаміку змін, що відбуваються в економічній сфері, за показниками валового внутрішнього продукту (рис. 1) та кількістю корпоративних структур (рис. 2).

Як видно із групування показників щодо змін ВВП та кількості корпоративних структур за 2006–2011 роки, із зменшенням їх чисельності валовий внутрішній продукт зростає із 13 837 до 41 260 грн на одне корпоративне підприємство. Аналогічні підходи застосовуємо і для визначення площі території України, яка відноситься до кількості корпорацій. Земельний фонд України за станом на 01.01.2011 р., згідно з даними Держземагенства, становить 60 354,8 тис. га і впродовж багатьох років є практично не-

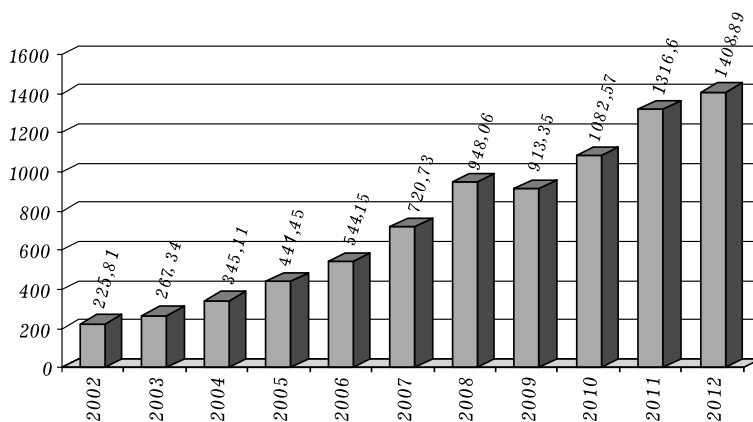

Рис. 1. Динаміка зміни показників ВВП за період 2002–2012 років, млрд грн (за даними Держслужби статистики України)

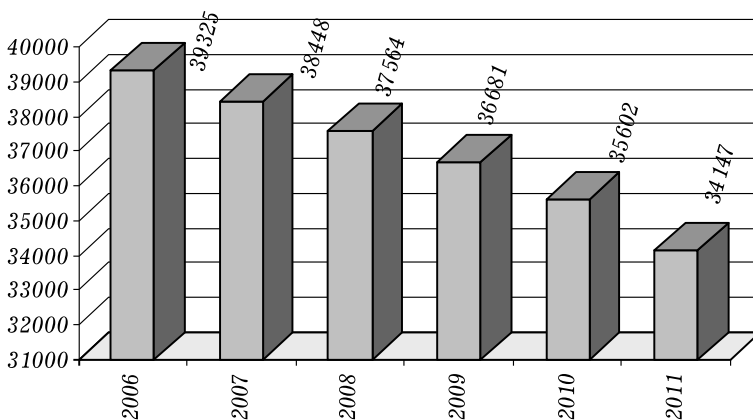

Рис. 2. Динаміка кількості корпоративних підприємств за період 2006–2011 років, одиниць [14]

змінним, за винятком структури земель. Так, 2006 року на 1 корпорацію припадало 1535 га, а 2011-го цей показник збільшився до 1767 га, або на 15%. Проведені розрахунки дають підставу зробити висновок, що в корпоративних структурах відбувається збільшення концентрації випуску продукції, капіталу, матеріальних, природних і трудових ресурсів, а це, у свою чергу, свідчить про укрупнення вітчизняних бізнес-структур та можливість розвитку велико-товарного виробництва й упровадження процесів інтеграції вітчизняних корпоративних структур у світовий економічний простір.

Корпоратизація земельних відносин є засобом не тільки концентрації капіталу, але й сприяє екологобезпечному та економічно ефективному господарському освоєнню територій, оптимізації схем землекористування, регіональному розвитку і вирішенню соціально-економічних проблем. Передумовою оптимальної економічної та соціальної ефективності з урахуванням екологічних обмежень є дієве інституціональне забезпечення прав власності та користування землями й економічний механізм стимулювання раціонального землекористування [9, с. 38].

Сутність корпоратизації на сучасному етапі розвитку земельних відносин доречно розглядати через призму корпоратизації відносин господарюючих суб'єктів. Варто зауважити, що вітчизняні інституції у сфері землекористування не відповідають ступеню розвитку соціально орієнтованих акціонерних відносин у ринковому середовищі. Корпоратизація земельних відносин господарюючих суб'єктів тільки розпочинається, а тому в своєму поступальному розвитку вона повинна забезпечити гармонізацію інтересів різноманітних страт і груп землевласників, соціальне партнерство, раціональне землекористування та охорону довкілля.

Але «стандарти корпоративного управління залишаються низькими. Підприємства відчують складності в тому, що стосується доступу до земельних ресурсів, які переважно не підлягають купівлі-продажу. Процес економічного переходу в окремих секторах економіки також надзвичайно ускладнений», – повідомляється в матеріалах Європейського банку реконструкції і розвитку [10].

Інститут земельної власності через численні продовження мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення

залишається недорозвинути. Підприємницькі структури, які обмежені в матеріальних та фінансових можливостях, через відсутність кредитних ресурсів не спроможні здійснювати належний рівень інвестування в різнорівневі акціонерні товариства.

Із застосуванням комплексного підходу до питань корпоратизації відносин у сфері використання земельних ресурсів та в цілому вивчаючи питання нормативно-правового забезпечення, інституціоналізації земельних відносин, просторової організації території та внутрігосподарського землеустрою, планування землекористування, справедливого оподаткування, управління земельними ресурсами та відповідного менеджменту, вирішення конфліктних ситуацій, отримання публічної картографічної інформації щодо земельних масивів, можна отримати системне уявлення про визначення пріоритетних напрямів розвитку земельних відносин, поліпшити діяльність у сфері користування земельними ресурсами.

Багатогранне питання корпоратизації доречно розглядати в сукупності з комплексною оцінкою земельних ресурсів, що дасть можливість упорядкувати земельні відносини, які виникають у триєдиному просторі соціально- та еколого-економічного середовища. Адже земельні ресурси є екологічним фактором, що формує умови для життя та існування суспільства, просторовим, який при розміщенні продуктивних сил відіграє роль територіальної бази, предмета і засобу праці у виробництві. Тобто нераціональне використання земельних ресурсів призводить не лише до структурних змін в екологічних системах, але й неефективного економічного стану.

Головними факторами, які визначають масштаби та динаміку інтеграційних процесів корпоратизації економіки розвинених країн, є формування сприятливого інституціонального середовища. Цей чинник посилюється можливістю об'єднання промислового та фінансового капіталу, концентруючи тим самим інвестиційні ресурси в єдиному координаційному центрі та використовуючи їх в інноваційних проектах і програмах. Серед причин поширення інтеграційних процесів найчастіше зазначають наступні: виникнення ефекту масштабу, що дає змогу скоротити витрати; отримання переваг інтегрованого підприємства перед сукупністю окремих

у таких аспектах, як оптимізація процесів управління фінансовими потоками всередині корпорації, прискорення розрахунків між підприємствами, скорочення термінів дебіторської заборгованості і, як наслідок, збільшення оборотності обігових засобів та уникнення кредитування. Такі результати інтеграції сприяють отриманню корпораціями додаткових переваг, зокрема ефекту синергії [11].

В економічній літературі [12] визначають її різні напрями: синергія масштабів, операційної економії, інвестицій, підвищення ефективності управління, робітничих колективів, комбінування ресурсів, інновацій.

Синергетичний ефект, що досягається від інтеграційних процесів при корпоративізації, можна вважати ще однією перевагою корпоративного управління. Проте слід вказати на недоліки корпоративних організацій, а саме: складність управління, зосередженість влади у великих акціонерів, значне податкове навантаження.

Формування сприятливого інституціонального клімату для розвитку великих корпоративних структур є необхідною вимогою, що відповідає сучасним викликам глобалізації. Так, стратегічне планування економічної концентрації та створення великих національних корпорацій є протидією негативним для української промисловості процесам, сприяє збереженню та підвищенню її конкурентоспроможності. Досвід промислово розвинених країн свідчить, що входження потужних об'єктів промисловості до складу корпоративних структур можна вважати ефективним для вирішення соціально-економічних проблем країни, збільшення виробництва соціально важливої продукції, доходів бюджету, інвестиційних ресурсів, у тому числі іноземних [13].

При постійному дефіциті державних фінансових ресурсів, які спрямовуються на забезпечення раціонального землекористування, еколого-безпечну діяльність та охорону земель, внутрішній потенціал великих корпоративних структур, у перспективі дасть можливість активізувати інноваційну діяльність в усіх галузях промислового виробництва. Адже сьогодні лише за рахунок інвестицій, вкладених у землю, наше суспільство спроможне поліпшити стан земельних ресурсів. Для успішної реалізації інвестиційних проектів потрібно розробити

системний механізм взаємодії держаних органів влади з корпоративним сектором економіки, який має ґрунтуватися на інституціональних методологічних підходах, започаткованих науковим середовищем та перевірених практикою і досвідом. Зазначені підходи повинні включати інституціональні, організаційні, фінансові та соціально-економічні умови, які спрямовані на стимулювання корпоративної діяльності.

Досягнення бажаного синергетичного ефекту від корпоративізації сучасних земельно-ресурсних відносин, на нашу думку, можливе завдяки становленню та розвитку партнерських відносин між державою і бізнесом.

Під державно-приватним партнерством розуміють систему відносин між державою та приватними суб'єктами господарювання для взаємовигідної співпраці у складі інтегрованих структур з метою реалізації комерційних і некомерційних проектів у сфері спільного створення нових та модернізації наявних організаційно-виробничих товариств. У цьому випадку капітал інтегрованої структури створюється об'єднанням державних ресурсів (бюджетних коштів, державного майна у вигляді акцій, прав щодо здійснення всіх видів комерційних і некомерційних угод та операцій; цінних паперів; ресурсів, отриманих за рахунок реалізації державного майна) та власності приватних структур (приватних капіталів, засобів виробництва, машин, обладнання, акцій тощо). Використання об'єданого капіталу та наданих прав ведення бізнесу сприяє більш ефективній діяльності інтегрованих структур у сфері землекористування в сучасному ринковому середовищі.

Державно-приватні партнерські відносини повинні здійснюватись на основі створення ефективного механізму соціальної відповідальності бізнесу, який передбачає розробку: системи пропаганди соціальної активності та відповідальності підприємств, програм її зовнішнього стимулювання (економічної мотивації, переконання, залучення до діалогу); методології проведення уніфікованого та ефективного соціального аудита та необхідної бази даних; системи якісних та кількісних показників для визначення рейтингів підприємств.

Удосконалення механізму управління у сфері земельних ресурсів необхідно

здійснювати шляхом: надання земельним ресурсам статусу активів; запровадження диференційованих ставок оподаткування прибутку, що отримується суб'єктами господарювання; створення системи моніторингу стану й адекватної грошової оцінки земельних ресурсів з метою підвищення ефективності їх використання; реалізації стратегії формування рентної плати за використання природних ресурсів та розробки єдиного нормативно-правового акта законодавчого рівня, який би регулював відносини у сфері рентної плати, способи її справляння і ставки [15].

У процесі корпоратизації земельних відносин в аграрному секторі можливо впроваджувати такі організаційні форми, як агропромислове об'єднання, підприємство або формування, агрофірма, комбінат, агрохолдинг, науково-виробниче товариство, фінансово-промислова група, асоціація (союз), кластер [9], причому цей перелік не є вичерпний і для інших галузей. У нинішній економічній системі функціонують акціонерні товариства (публічні, приватні, відкриті та закриті), асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання юридичних осіб.

Як відомо, дрібнотоварне сільськогосподарське виробництво сьогодні не може на належному рівні організувати процес раціонального землекористування через відсутність необхідної матеріально-технічної бази, низький рівень механізації та автоматизації окремих робіт, постійний інвестиційний та інноваційний дефіцит щодо впровадження перспективних та прогресивних форм і методів обробітку ґрунту. Обмежений у матеріальних та фінансових ресурсах господарник не спроможний визначити стратегічний напрям розвитку землекористування. Стратегом може бути лише той, хто завдяки своїй господарській самодостатності використовуватиме природно-ресурсну основу аграрного виробництва шляхом удосконалення форм, методів, способів збалансованого та раціонального землекористування, а не застосування екстенсивних чинників підвищення її ефективності у відтворювальному процесі при бездумному бажанні взяти від природи все на даний момент.

Виробничо-господарська та фінансова діяльність корпоративних структур потребує чіткої регламентації на законодавчому рівні та адекватних засобів стимулюван-

ня розробки і впровадження еколого-соціополітики. Дієвим засобом здійснення раціонального землекористування в сільськогосподарських підприємствах є внутрішньогосподарський землеустрій, який дає змогу здійснити наукову організацію території, виявити резерви збільшення площ продуктивних угідь, упроваджувати практику економічно обґрунтованих сівозмін, комплекс заходів щодо захисту земель від вітрової та водної ерозії, інших негативних процесів і створення організаційно-господарських умов для еколого-економічного використання земельних ділянок різного цільового призначення [9].

Одним із пріоритетних напрямів використання земель в інших галузях виробництва є своєчасне обстеження їх стану, моніторинг, застосування даних земельного кадастру, проведення інвентаризації земель, розробка проектів організації території, залучення до господарського обороту не наданих у власність та користування земель і тих, які розміщені на депресивних територіях, проектів осушення найбільш часто затоплюваних та підтоплених територій, зрошення у посушливих регіонах, а також урахування інших факторів. Складання земельного балансу регіону, який відображає стан використання земельних ресурсів та динаміку їх змін протягом року, обумовлену необхідністю відведення площ під будівництво, проведенням робіт з меліорації, залученням до господарського обігу земель, які не використовуються, тощо є однією з економічних форм регулювання земельних відносин при здійсненні планування корпоративними структурами.

Після виходу із кризового стану нашої країни магістральною метою на посткризовий період 2013–2020 років мають стати посилення фундаментальних чинників сталого розвитку: віддачі від національної наукової сфери, розвитку трудового потенціалу та якості життя і позитивних структурних зрушень через модернізацію економіки. Саме корпоратизація повинна відіграти значну роль у модернізації економіки внаслідок інтеграції України до світової господарської системи, реалізації конкурентних переваг на міжнародній арені і, нарешті, скорочення відставання економічного розвитку від передових держав. Ці роки стануть періодом формування фундаментальних основ ста-

лого розвитку та активізації процесів реформування організаційно-правових форм господарювання з подальшим підвищенням конкурентоспроможності забезпеченням стійких темпів розвитку національної економіки. Завдяки корпоратизації та капіталізації природно-ресурсного потенціалу Україна має посилити свою адаптованість і здатність швидко реагувати на світові виклики. Вітчизняна економіка повинна переходити на шлях менш енергоємного та більш екологічно чистого економічного зростання в умовах сталого розвитку.

Основним національним багатством України є земля, яка перебуває під охороною держави. Управління охороною земельних ресурсів у регіонах спрямовується на вирішення наступних завдань: підвищення ефективності землекористування та естетичної цінності земель; оптимізації структури земельних ресурсів; збереження і раціонального використання сільськогосподарських угідь; проведення робіт з рекультивациі земель та їх залучення до господарського обігу; захисту ґрунтів від деградації та уникнення перетворення їх у джерела забруднення.

Величезну цінність становлять сільськогосподарські угіддя, питома вага яких становить близько 71% усього земельного фонду України. Їх раціональне використання та захист від деградації (ерозії, вивітрювання, забруднення токсичними речовинами тощо) є найважливішим завданням землекористування [16].

Застосування моделі державно-приватного партнерства, коли держава визначає необхідні для неї види послуг та інфраструктури, а приватний інвестор надає відповідні пропозиції, що відповідають вимогам держави, при належному розподілі повноважень і ризиків є найбільш сприятливою для вітчизняної економіки, особливо щодо використання земель лісового та водного фонду, природоохоронного і рекреаційного призначення і тих, які використовуються в суспільних цілях.

ВИСНОВКИ

Таким чином, сутність корпоратизації в розвитку земельних відносин у сучасних умовах визначається через корпоратизацію відносин господарюючих суб'єктів у сфері землекористування та відповідність інституціонального забезпечення рівню розвитку

соціально орієнтованих акціонерних відносин ринкової економіці. Реалізація державно-приватного партнерства на умовах 51 відсотка акцій, що належатимуть державі, створення інтегрованих транснаціональних корпорацій, які функціонуватимуть на партнерських відносинах між державою та бізнесом, дадуть можливість сконцентрувати необхідні ресурси та активи, використання яких на основі інновацій та інвестицій забезпечить гармонізацію інтересів різноманітних страт і груп землевласників, соціальне партнерство, раціональне землекористування та охорону довкілля. Корпоратизація земельних відносин сприятиме пошуку ефективного землекористувача, екологічнобезпечному та економіко-ефективному господарському освоєнню територій, оптимізації схем землекористування, регіонально-економічному розвитку, зняттю соціальної напруги в післякризовий період, а також вирішенню соціально-економічних проблем регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Постанова Верховної Ради України «Про Державну програму приватизації» № 3876-ХІІ від 26 січня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3876-12>.
2. Алиев С.А. Факторы рыночной активности корпоративных структур и их влияние на систему управления / С.А. Алиев // Менеджмент в России и за рубежом. – 2008. – № 3. – С. 65–71.
3. Бурачек І.В. Особливості становлення корпоративних відносин в Україні / І.В. Бурачек // Сталий розвиток економіки. – 2012. – Вип. 2. – С. 40–44.
4. Румянцев С.А. Українська модель корпоративного управління: становлення та розвиток / С.А. Румянцев. – К.: Знання, 2003. – 149 с.
5. Оліфіренко Л.Д. Роль корпоративного сектору у становленні та розвитку інноваційної моделі економіки країни [Електронний ресурс] / Л.Д. Оліфіренко, Г.М. Самійленко. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpddu/du/2012_221/.../21.htm.
6. Заєць Т.О. Корпоративні структури в умовах економічної нестабільності / Т.О. Заєць // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 3, т. 2. – С. 199–202.
7. Розроблено концепцію закону, що удосконалив діяльність акціонерних товариств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245189191.

8. Сірко А.В. Корпоративний сектор: структура, місце та роль у сучасній економіці / А.В. Сірко // Вісник ВПП. – 2004. – № 4. – С. 17–24.
9. Механізм управління земельними відносинами в контексті забезпечення сталого розвитку / [Ш.І. Ібатуллин, О.В. Степанко, О.В. Сакаль та ін.]. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2012. – 52 с.
10. Корпоративне управління в Україні на нулі – ЄБРР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/990105-korporativne-upravlinnya-v-ukrayini-na-nuli--ebrr>.
11. Синергия слияния // Ресурсы. Информация. Снабжение. Конкуренция. – 2004. – № 3. – С. 32–36.
12. Кузьбожев Э.Н. Синергия и конкурентоспособность производственного потенциала отрасли / Э.Н. Кузьбожев, О.А. Мюллер // Экономика и управление. – 2005. – № 1. – С. 112–118.
13. Кіндзерський В. Економічний розвиток і трансформація промислової політики у світі: уроки для України / В. Кіндзерський // Економіка України. – 2010. – № 5. – С. 4–15; № 6. – С. 14–22.
14. Україна у цифрах у 2010 році: стат. зб. – К., 2011. – 252 с.
15. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / [за заг. ред. В.М. Гейця та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
16. Україна 2020. Стратегія національної модернізації. Проект Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [me.kmu.gov.ua/file/link/144790/file/Strategy 2020.doc](http://me.kmu.gov.ua/file/link/144790/file/Strategy%2020.doc).

УДК 502.33 : 631.15

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

О.В. Паленичак

кандидат економічних наук

старший науковий співробітник відділу економіки

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

Обґрунтовано функціонування економічного механізму стимулювання раціонального сільськогосподарського землекористування. Визначено основні економічні інструменти, які повинні забезпечити збалансований розвиток агропромислового виробництва на основі раціонального використання, збереження і відтворення родючості ґрунтів.

Ключові слова: *економічний механізм, сільськогосподарське землекористування, охорона земельних ресурсів, економічне стимулювання, еколого-агрохімічна оцінка.*

Інтеграція вітчизняного агропромислового комплексу у світову економіку потребує дотримання чинних у світі вимог екологічної безпеки, зменшення ресурсоемності сільськогосподарської продукції та підвищення на цій основі її конкурентоспроможності. Відповідні організаційно-економічні передумови щодо здійснення землеохоронних заходів забезпечує економічний механізм господарювання, оскільки не допускає штучного здешевлювання земельних ресурсів, розширює межі прибуткових вкладень у їх збереження. З еколого-економічних позицій загально визнано, що доцільнішим і

ефективнішим є запобігання розвитку негативних впливів природних і антропогенних факторів, ніж ліквідація і компенсація екологічного збитку.

Теоретичні аспекти вирішення проблеми формування механізму збалансованого сільськогосподарського землекористування на основі використання відповідних організаційно-економічних важелів та інструментів досліджували О.О. Веклич, Т.П. Галушкіна, В.В. Горлачук, В.М. Кривов, А.Я. Сохнич, О.В. Ульяновченко, О.І. Шкуратов та ін. Водночас слід зазначити, що низка питань, пов'язаних із функціонуванням економіч-